

**БЛАГОУСТРІЙ МІСЬКИХ СКВЕРІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ
МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА (НА ПРИКЛАДІ М. ОДЕСА)****Кисельова Г.В.**

ст. викладач

kiselisa@ukr.net, ORCID: 0000-0002-0398-6413

Одеська державна академія будівництва і архітектури

Анотація. У статті досліджуються сучасні підходи до благоустрою міських скверів, як ключових елементів зеленої інфраструктури. Розглянуто функціональне значення скверів, екологічні аспекти, урбаністичні концепції та приклади з різних країн. Виокремлено рекомендації для міських громад щодо оптимізації скверів за принципами сталого розвитку. Окрему увагу приділено практиці благоустрою в місті Одеса.

Будучи місцями концентрації населення та різних видів діяльності – промисловості, будівництва, енергетики, автомобільного парку, міста є джерелами забруднень повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунту. Природа у місті та в його найближчому оточенні зазнає значного антропогенного навантаження. Саме у сфері благоустрою створюються умови для населення, які забезпечують високий рівень життя. Тим самим створюються умови для здорового комфортного, зручного життя як для окремої людини за місцем проживання, так і для всіх мешканців міста, району, кварталу, мікрорайону.

Ключові слова: сквер, благоустрій, урбаністика, екологія, зелена інфраструктура, сталий розвиток.

Вступ. Більшість населення планети проживає у містах. Під впливом виробничої та рекреаційної діяльності городян інтенсивно деградують природні комплекси – зелені насадження, береги річок, озер, тощо. Природа у місті та в його найближчому оточенні зазнає значного антропогенного навантаження. Будучи місцями концентрації населення та різних видів діяльності – промисловості, будівництва, енергетики, автомобільного парку, міста є джерелами забруднень повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунту. Екологічні проблеми міст, головним чином найбільших із них, пов'язані з надмірною концентрацією на порівняно невеликих територіях населення, транспорту та промислових підприємств, з утворенням антропогенних ландшафтів, стан яких характеризується порушенням екологічної рівноваги.

У сучасних містах, що переживають наслідки інтенсивної урбанізації, зелені зони відіграють критично важливу роль. Сквери як елементи «малої зеленої архітектури» компенсують дефіцит відкритих просторів, покращують мікроклімат, виконують рекреаційну, соціальну, естетичну та екологічну функції. Особливо актуальним є питання благоустрою скверів у південних приморських містах, таких як Одеса, де кліматичні умови, щільна забудова історичного центру та транспортне навантаження формують унікальні виклики.

Сквери здатні стати осередками соціальної взаємодії, просторами для відпочинку, а також інструментом збереження історичної пам'яті та культурного ландшафту. Враховуючи виклики зміни клімату, зменшення біорізноманіття та збільшення щільності забудови, їхня роль лише посилюється.

На прикладі міста Одеса, що має розгалужену мережу скверів, розглянемо, як грамотний благоустрій таких зон сприяє формуванню комфортного та сталого міського середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз міського простору, методи його оцінки і нормування розглянуті в роботах Вороніна А.Г., Габреля М.М., Глазірина В.Л. Омеляненко М.В. Панченко Т.Ф. Теоретичні підходи до благоустрою міст відображені в роботах таких авторів, як Безлюбченко О.С., Биваліної М.В., Білоконя Ю.М., Дьоміна М.М. Важливість зелених насаджень у містах розглянута у працях Верещагіної П.М., Кадуріної А.О., Крижановської Н.Я., Сингаївської О.І.

Постановка завдання. Благоустрій міст – одна із актуальних проблем сучасного містобудування. Воно вирішує завдання створення сприятливого життєвого середовища із забезпеченням комфортних умов для всіх видів діяльності населення. Благоустрій міст включає низку заходів щодо покращення санітарно-гігієнічних умов житлової забудови, транспортного та інженерного обслуговування населення, штучного освітлення міських територій та оснащення їх необхідним обладнанням, оздоровлення міського середовища за допомогою озеленення. Завдання благоустрою міст зводяться до створення здорових, доцільних та сприятливих умов життя міського населення. У вирішенні цих завдань все більшого значення набувають зовнішнього благоустрою, функціонально просторової структури та предметного обладнання відкритих територій, ландшафтного дизайну. Дедалі гострішими стають проблеми створення екологічно чистих міст, проблеми охорони пам'яток історичної та культурної спадщини. Благоустрій міст нерозривно пов'язаний із містобудуванням і є однією з найважливіших його складових частин. Рівень розвитку благоустрою значно впливає на умови праці та відпочинку населення. Система благоустрою та озеленення включає комплекс програм і планів, складові яких, мають між собою тісні зв'язки.

Нажаль, зараз Україна перебуває під дією збройної агресії. Багато населених пунктів країни потерпають від руйнувань. Зруйнована величезна кількість будівель, підприємств, навчальних закладів та інших значних інженерних споруд. Безумовно, дуже страждають люди, але життя не можливо зупинити ніякою силою. Люди повинні створювати умови для життя і забезпечувати благоустрій населених пунктів. Вирішення питань благоустрою першочергово залежить від належних законодавчих рішень, а також правил благоустрою міських рад та постанов у громадах населених пунктів. Слід звернути увагу на прагнення України до вступу у Європейський Союз, що вимагає створення і формування сприятливих умов для життєдіяльності населення. Відповідно з цим необхідне досягнення значних успіхів у сфері благоустрою населених пунктів. Процес відновлення країни потребує вирішення великого обсягу задач, в тому числі заходів не тільки по комплексному благоустрою територій населених пунктів але і приділення уваги до не великих об'єктів озеленення, наприклад міських скверів.

Методологія даного дослідження базується на аналізі та узагальненні літературних джерел, наукових публікацій, інтернет-ресурсів, проектних матеріалів, нормативних документів та стандартів; результатів науково-дослідних робіт, опублікованих у відкритому друку.

Основний матеріал і результати. В умовах підвищеного антропогенного навантаження, дискомфорту міської території через шум та забруднення повітряного середовища викидами автотранспорту та промислових підприємств, благоустрій та озеленення міст набуває особливого значення. У багатьох містах світу в неналежному стані знаходяться об'єкти озеленення – сади, парки та сквери. Загалом у всьому світі прикладаються значні зусилля щодо озеленення та благоустрою міського простору. Значний рівень шуму, підвищена загазованість та запиленість повітря, несприятливі фізико-механічні властивості ґрунту, асфальтове покриття вулиць та площ, наявність підземних комунікацій та споруд у зоні кореневої системи, додаткове освітлення рослин у нічний час, механічні пошкодження та інтенсивний режим використання міських насаджень населенням створюють негативний вплив на життєдіяльність рослин в умовах міського середовища та призводить до передчасного відмирання та пошкодження дерев та чагарників, задовго до настання природної старості. Зі зростанням урбанізації міст зростає потяг городян до

відпочинку на природі. Зросли можливості створення чудових парків, зон відпочинку, бульварів та скверів.

Серед зелених насаджень міських територій вагоме місце займають сквери – своєрідні «оазиси» міських територій, які штучно створені людиною для формування оптимальної ландшафтно-планувальної структури міста [2, 3]. Сквери, як незначні за площею території (до 2,5 га), є штучно створеними об'єктами озеленення в межах міської забудови з основним призначенням – короткочасний відпочинок [2, 4].

У нормативно-правових актах України термін «сквер» має таке значення: Сквер – упорядкована ділянка зелених насаджень площею від 0,02 до 2,0 гектара, яка є елементом архітектурно-художнього оформлення населених місць, призначена для короткочасного відпочинку населення [1].

На відміну від паркових насаджень, сквери, зокрема і Одеси, є не достатньо дослідженими, хоча і є не менш важливими природними буферними зонами міста, які створюють особливий мікроклімат і забезпечують сприятливе середовище проживання людини.

Першим міським сквером офіційно відкритим в Одесі був Пале-Рояль. Він був закладений в 1848 р. і спочатку призначався для відпочинку знаті. Згодом на його території було розбито сквер, який став одним із улюблених місць відпочинку городян.

Спочатку французька назва Пале-Рояль була дана навколишньому саду торговому комплексу, зведеному з трьох сторін у 1842-1843 роках архітектором Г.І. Торічеллі. З четвертого боку до саду примикав старий театр. У цьому комплексі продавалися всілякі товари, а в саду проводилися концерти гастролерів, народні гуляння, виступали оркестри, у численних кафе відпочивали багато відомих людей. Наприкінці XIX століття цей унікальний архітектурний ансамбль з невідомих причин був повністю зруйнований, і на місці одноповерхових комплексів були зведені будівлі різного призначення, але затишний сад, що виник у середині XIX століття, залишився, і по сьогоднішній день він дарує умиротворення та спокій усім, хто приходить сюди відпочити від міської метушні (Рис.1).

При розробці нових проєктів чи реновації території скверів необхідно забезпечувати рівновагу природних та антропогенних елементів міського ландшафту. Така рівновага дає змогу створити сталий благоустрій, який базується на інтеграції екологічних, соціальних і функціональних аспектів у створення зеленого міського простору.

Сквери класифікуються залежно від розмірів, розташування, функціонального призначення та характеру використання. На прикладі м. Одеси можна виділити наступну класифікацію міських скверів:

Квартальні (невеликі сквери між житловими будинками – наприклад, сквер на вул. Канатній);

Центральні (розташовані у центральній частині міста – сквер Пале-Рояль, сквер на Грецькій площі);

Тематичні (мають історико-культурну, меморіальну або мистецьку функцію – Стамбульський парк);

Ландшафтні (поблизу морського узбережжя, із природним рельєфом – сквер Гамова біля Аркадії).

Основні функції скверів:

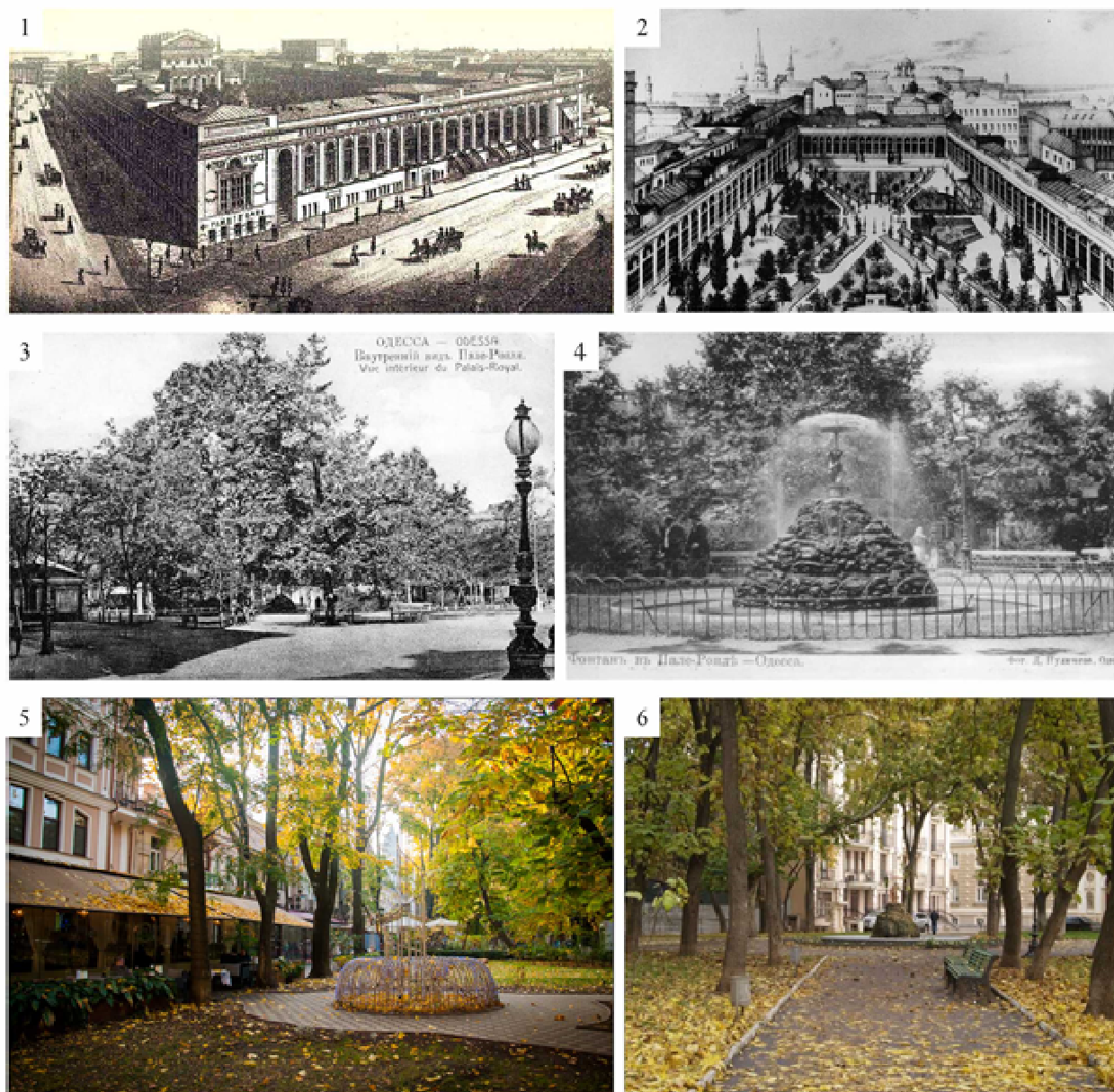
Екологічна: поглинання вуглекислого газу, зниження температури, акумуляція вологи, підтримка біорізноманіття.

Соціальна: забезпечення безпечного і привабливого простору для відпочинку, спілкування, дозвілля.

Культурне: збереження історичних маркерів, пам'яток, архітектурного стилю міста.

Рекреаційна: фізичне та психічне оздоровлення мешканців через контакт із природою.

Ці функції повинні враховуватись під час розробки проєктів благоустрою, аби сквери ставали дійсно живим елементом міського середовища, а також впливали на сталий розвиток міста.

Сквер Пале-Рояль, XIX ст.: 1) вид Пале-Рояля з боку вул. Європейської зі старими торговими рядами на старий Театр. 2) початковий вид Пале-Рояль з торговими рядами - вид з Театру у бік вул. Європейської. Ілюстрації з книги Я. Майстрового «Історія Одеси у назвах вулиць».

Сквер Пале-Рояль, Початок XX ст.: 3) загальний вигляд скверу. 4) фонтан «Німфа» у сквері. Світлина Д. Пудичова із відкритого листа, 1910 р.

Сквер Пале-Рояль, XXI ст.: 5) вид на сквер з Театру у бік вул. Європейської. 6) фонтан «Німфа» у сквері вид на Театр. Фото Г. Кисельової, 2025 р.

Рис.1. Сквер Пале-Рояль м. Одеса, 1842р. Арх. Д.Торрічеллі.

Сучасна вітчизняна та зарубіжна практика благоустрою та озеленення міст свідчить, що благоустрій та зелені насадження мають велике значення у житті та функціонуванні міст. Вони мають значний вплив на можливість організації повноцінного відпочинку мешканців міста, формують естетичний каркас міста, покращують його архітектурно-мистецький вигляд та якість міського середовища. Всі ці різноманітні функції зелених насаджень відтворюються за умови намагання збільшити площу під ними, а також при застосуванні продуманої системи їхнього раціонального розміщення. Архітектурно-художній образ міста, як і якість його середовища, багато в чому залежить від площі озеленення територій, що у

його межах. Вони надають також значний вплив на можливості організації повноцінного відпочинку міських жителів, їх психологічний стан. Як відомо, мешканці міста дають більш високу оцінку вигляду міста в цілому, за умови наявності достатньої кількості озелених територій. Саме тому містобудівні норми завжди передбачали певну площу озеленення на одного жителя, а також додаткову кількість зелені [5].

У містах Європи (Копенгаген, Барселона, Лейпциг) сквери є невід'ємною частиною політики кліматичної адаптації та стратегії «15-хвилинного міста». Концепція «15-хвилинного міста» передбачає створення міського середовища, де всі основні потреби мешканців (робота, торгівля, освіта, охорона здоров'я, розваги) доступні протягом 15 хвилин пішки або на велосипеді від їхнього житла, що сприяє зменшенню залежності від автомобілів, зниженню забруднення та покращенню якості життя [6].

В Європі реалізовано низку заходів з благоустрою та озеленення, що заслуговують на увагу. Зокрема:

Копенгаген: застосування «міських губок» – зон, що поглинають дощову воду (сквери з біо-дренажем).

Барселона: сквери як елементи «суперблоків» – пішохідних кварталів, що знижують шум і трафік.

Відень: створення «кліматичних оаз» з туманними розпилювачами, розумним поливом і вертикальним озелененням.

Якщо аналізувати Одесу то можна виокремити деякі проекти з благоустрою та озеленення скверів, які можна було б масштабувати на інші райони, а саме:

Стамбульський парк – яскравий приклад інтеграції історичного контексту, ландшафтної архітектури та панорамного зв'язку з узбережжям. Використано натуральні матеріали, терасування, освітлення й скульптури.

Сквер Гамова – збережено природний рельєф, влаштовано тіньові зони, пішохідні доріжки з натурального каменю, висаджено місцеві види рослин.

Сквер біля Грецької площі – у центрі міста реалізовано оновлення зі збереженням історичного характеру та сучасними лавками, освітленням, покриттями.

Одне із завдань зовнішнього благоустрою – підвищення різноманітності та художньої виразності забудови та відкритих озелених просторів.

Можна виділити наступні принципи сталого благоустрою міських скверів:

1. Принцип екологічності та і біорізноманіття. Використання місцевих видів рослин, мінімізація поливу та збереження наявної рослинності сприяють екологічній стабільності. Також важливими є дощові сади, зелений дренаж, вертикальне озеленення.

2. Принцип просторового зонування. У сквері повинні бути виокремлені зони: активного дозвілля (дитячі майданчики, спортзони), тихого відпочинку (лавки, зелені навіси), культурних заходів (відкриті сцени, скульптури).

3. Принцип інклюзивності та доступності. Благоустрій має враховувати потреби людей з інвалідністю, дітей, літніх осіб. Це передбачає безбар'єрний простір, інформаційні таблички, навігацію шрифтом Брайля, тактильне покриття.

4. Принцип урбан-дизайну. Якісні покриття, антивандальні лавки, питні фонтанчики, енергоощадне LED-освітлення та функціональні навіси створюють комфортне середовище.

5. Принцип партисипативного проектування. Залучення громади до планування скверів підвищує рівень довіри, зменшує ризик вандалізму й покращує функціональність простору відповідно до реальних потреб.

Висновки. Під благоустроєм розуміється сукупність робіт та заходів, що здійснюються для створення здорових, зручних та культурних умов життя населення на території міст, селищ міського типу, сільських населених місць, курортів та місць масового відпочинку. Благоустрій міських територій об'єднує комплекс заходів, що сприяють поліпшенню життєдіяльності населення на міських територіях, що включають заходи з інженерного благоустрою (інженерної підготовки та інженерного обладнання, штучного освітлення), соціально-побутового благоустрою (удосконалення системи соціально побутового

обслуговування населення), зовнішнього благоустрою (озеленення, організації руху транспорту та пішоходів, оснащення території малими архітектурними формами та елементами благоустрою) та заходів щодо благоустрою, пов'язаних з оздоровленням навколишнього середовища, покращенням санітарно-гігієнічних умов територій житлової забудови, що забезпечують екологічний благоустрій території.

Благоустрій та озеленення населених місць набуває особливого значення в умовах підвищених антропогенних навантажень, дискомфорту середовища міст та селищ, через забруднення повітряного середовища шумом та хімічними викидами автотранспорту та промислових підприємств.

У процесі трансформації сучасного міста у сталу, комфортну та екологічно збалансовану систему особливе місце займають міські сквери. Ці елементи зеленої інфраструктури виконують не лише декоративну роль, але й забезпечують ряд важливих екосистемних функцій: зниження температури повітря, очищення атмосфери від пилу і шкідливих домішок, поглинання вуглекислого газу, регулювання водного балансу, підтримання біорізноманіття тощо. Водночас сквери мають суттєвий соціальний та культурний потенціал, слугуючи просторами для відпочинку, соціальної взаємодії, оздоровлення, культурного самовираження та відновлення історичної тяглості міського ландшафту.

Розглянуті у статті типології міських скверів та принципи їхнього благоустрою дозволяють системно підходити до планування зеленої структури міста. Визначено чотири основні типи скверів – квартальні, центральні, тематичні та ландшафтні – які мають власну специфіку функціонування, залежно від просторового контексту, історико-культурних особливостей та потреб місцевої громади. Це відкриває можливості для розробки більш диференційованих та адресних рішень у сфері озеленення міського простору.

Особливу увагу приділено впровадженню принципів сталого благоустрою, які передбачають інтеграцію екологічних, соціальних та урбаністичних чинників у проєктуванні скверів. Екологічні підходи – зокрема використання місцевої флори, створення біо-дренажу, дощових садів та вертикального озеленення – сприяють підвищенню адаптивності міста до змін клімату. Зонування територій, організація доступного середовища для усіх груп населення, енергоефективне освітлення, ергономічні елементи вуличного дизайну – усе це забезпечує високий рівень комфорту для мешканців.

Порівняльний аналіз практик благоустрою міських скверів в Одесі та містах Європи (Копенгаген, Барселона, Відень) засвідчив наявність як позитивного досвіду, так і системних викликів. Одеса демонструє зростаючий інтерес до впровадження сучасних ландшафтно-архітектурних підходів – приклади Стамбульського парку, скверу Гамова чи оновлення скверів у центрі міста свідчать про поступове оновлення публічного простору. Водночас європейські міста активно впроваджують кліматично орієнтовані рішення в рамках концепції «зеленого міста» або «15-хвилинного міста», що є орієнтиром для українських муніципалітетів.

Таким чином, сквери в умовах сучасного урбанізованого середовища постають не як другорядний, а як пріоритетний елемент сталого розвитку міста. Їхнє якісне проєктування та управління має потенціал трансформувати міський ландшафт, підвищити екологічну стабільність, зміцнити соціальний капітал громади та посилити естетичну і культурну виразність міського середовища. У випадку Одеси важливо спиратися на поєднання історичної ідентичності, природного ландшафту та сучасного бачення простору, що дозволить забезпечити гідне майбутнє для її мешканців у гармонії з природою та архітектурою міста.

Література

- [1] Наказ № 105 від 10.04.2006 «Про затвердження правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України». Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України. Київ. 2006.
- [2] Кучерявий В.П. Сади і парки Львова. Львів: Новий світ 2000, 2008. 360 с.
- [3] Кучерявий В.П., Кучерявий В.С. Озеленення населених міст. Львів: Новий світ-2000, 2019. 620 с.
- [4] Безлюбченко О.С., Завальний О.В. Урбаністика: Навч.посібник. Харків: ХДАМГ, 2003. 254 с.
- [5] Сингаївська О.І., Биваліна М.В. Основні напрями вирішення проблем у сфері благоустрою та озеленення міста. Містобудування та територіальне планування. Київ:КНУБА, 2022. № 81. С. 313-336.
- [6] Кисельова Г.В., Курілович К.В. 15-хвилинне місто, як система функціонування середовища мегаполісу. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Стан, проблеми та перспективи розвитку сучасних міст». Одеса: ОДАБА. 3-4 листопада 2022. С. 51-53.
- [7] Yang Yua. Areview of histotical reconstruction methods of land use. Jounal of Geographical sciences. 2014. № 24 (4). P. 746-766.
- [8] Соколан Ю.С., Кучеренко Л.В. Аналіз досвіду планування благоустрою житлових територій при реконструкції. Вісник Хмельницького національного університету. Серія Технічні науки. 2021. № 2 (295). С. 7-14.
- [9] Солуха Б.В., Фукс Г.Б. Міська екологія. Київ. КНУБА. 2003. 337 с.
- [10] Станко В.Н. Історія Одеси: [історично-краєзнавчі нариси]. Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Одеська обласна державна адміністрація, Одеська міська рада. Одеса: Друк, 2002. 560 с.

References

- [1] Nakaz № 105 vid 10.04.2006 «Pro zatverdzhennia pravyl utrymannia zelenykh nasadzhenn u naselennykh punktakh Ukrainy». Ministerstvo budivnytstva, arkhitektury ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. Kyiv. 2006.
- [2] Kucheriavyi, V.P. Sadi i parki Lvova. Lviv: Novyy svit 2000, 2008. 360 p.
- [3] Kucheriavyi, V.P., & Kucheriavyi, V.S. Ozelenennya naselenykh mist. Lviv: Novyy svit-2000, 2019. 620 p.
- [4] Bezliubchenko O.S., Zavalnyi O.V. Urbanistika: Navch.posibnyk. Kharkiv: KhDAMH, 2003. 254 p.
- [5] Synhaivska O.I., Byvalina M.V. Osnovni napriamy vyrishennia problem u sferi blahoustroiu ta ozelenennia mista. Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia. Kyiv:KNUBA, 2022. № 81. P. 313-336.
- [6] Kyselova H.V., Kurilovych K.V. 15-khvylynne misto, yak systema funktsionuvannia seredovyshcha mehapolisu. Materialy II mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Stan, problemy ta perspektyvy rozvytku suchasnykh mist». Odesa: ODABA. 3-4 lystopada 2022. P. 51-53.
- [7] Yang Yua. Areview of histotical reconstruction methods of land use. Jounal of Geographical sciences. 2014. № 24 (4). P. 746-766.
- [8] Sokolan Yu.S., Kucherenko L.V. Analiz dosvidu planuvannia blahoustroiu zhytlovykh terytorii pry rekonstruktsii. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Serii Tekhnichni nauky. 2021. № 2 (295). P. 7-14.
- [9] Solukha B.V, Fuks H.B. Miska ekolohiia. Kyiv. KNUBA. 2003. 337 p.

[10] Stanko V.N. Istoriiia Odesy : [istorychno-kraieznavchi narysy]. Odeskyi natsionalnyi universytet im. I. I. Mechnykova, Odeska oblasna derzhavna administratsiia, Odeska miska rada. Odesa: Druk, 2002. 560 p.

IMPROVEMENT OF URBAN SQUARES AS A TOOL FOR IMPROVING THE QUALITY OF THE URBAN ENVIRONMENT (USING THE EXAMPLE OF ODESSA)

Kyselova G.V.,

senior lecturer,

kiselisa@ukr.net, ORCID: 0000-0002-0398-6413

Odessa state academy of civil engineering and architecture

Annotation. This article explores contemporary approaches to the improvement of urban squares as key components of green infrastructure in modern cities. Particular attention is paid to the case of Odesa, Ukraine, where the transformation of public green spaces is gaining strategic importance in the context of urban densification, climate change, and historical preservation.

Urban squares are examined as multifunctional socio-ecological systems. Their typology is systematized into four main categories: neighborhood (courtyard) squares, central squares, thematic or memorial green spaces, and landscape squares located in natural or coastal areas. Each of these types serves distinct ecological, social, cultural, and recreational functions. The study emphasizes the necessity of considering these distinctions when planning urban greening strategies.

Special focus is given to the principles of sustainable landscaping, which integrate ecological resilience, inclusivity, accessibility, and design integrity. Among the proposed solutions are the implementation of native vegetation, rain gardens, bioswales, permeable surfaces, and modular spatial zoning that adapts to diverse community needs. Additionally, the article discusses the importance of participatory design, inclusive planning, and barrier-free access for people with disabilities, seniors, and children.

The experience of Odesa is analyzed in comparison with selected European cities such as Copenhagen, Barcelona, and Vienna. While Odesa has recently initiated several notable landscape projects – such as the revitalization of Istanbul Park and smaller green spaces near historic zones – its urban green planning remains fragmented. By contrast, the European examples provide integrated models based on climate adaptation, green urbanism, and the «15-minute city» concept. Comparative analysis identifies both challenges and opportunities for Odesa to align with international best practices.

In conclusion, the article argues that squares are not peripheral elements but rather central to the sustainable development of cities. Properly designed and managed squares contribute to environmental stability, social cohesion, public health, and the aesthetic identity of the city. For Odesa, the integration of historical heritage, natural landscape, and contemporary planning approaches could offer a resilient, inclusive, and culturally expressive urban environment for present and future generations.

Keywords: square, landscaping, urban planning, ecology, green infrastructure, sustainable development.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2025

[This work](#) © 2025 by [Kyselova H. V.](#) is licensed under [CC BY 4.0](#)